

Husitská teologická fakulta

Univerzity Karlovy

Státní závěrečná zkouška (bakalářská)

Pedagogika, sociální pedagogika a psychologie

Tematické okruhy:

1. **Pedagogika jako věda. Předmět a struktura pedagogiky. Zdroje pedagogických informací**
2. **Školský systém v České republice, přehled, inovace a problémy**
3. **Předmět a úkoly sociální pedagogiky, vztah sociální pedagogiky k dalším vědním disciplínám**
4. **Pedagogický systém J. A. Komenského. Výchova jako součást nápravy světa. Vztah pedagogických a pansofistických idejí**
5. **Alternativní školy. Jejich ideová východiska. Druhy alternativních škol**
6. **Vzdělávací politika ČR v návaznosti na trendy v Evropské unii** (legislativa, informační společnost, kariérní a výchovné poradenství, vzdělávání a aktivní občanství v EU)
7. **Volný čas jako sociální fenomén** (institute, příprava profesních pracovníků, legislativa, komparace s některými zeměmi EU)
8. **Přístup k osobám se speciálními vzdělávacími potřebami** (jejich vzdělávání, česká legislativa a světové trendy)
9. **Sociální politika v evropských zemích a ČR** (nástroje, aktéři, oblasti)
10. **Sociální stát a jeho vývoj v Evropě a ČR**
11. **Rodina jako instituce** (teorie, struktura vztahů, diagnostika, rodinná politika v EU a ČR)
12. **Náhradní výchova v ČR** (institute, legislativa, vzdělávání pracovníků, etický kodex vychovatele, FICE)
13. **Náhradní rodinná péče v ČR** (institute, legislativa, vzdělávání pracovníků)
14. **Osobnost a hlavní osobnostní dimenze z pohledu psychologie, sociologie a práva. Osobnost sociálního pracovníka/sociálního pedagoga. Etický kodex**

15. **Vývojová psychologie a činitelé vývoje** (periodizace vývoje, význam pro práci s klientem)
16. **Péče o staré občany** (geriatrické problémy a choroby, instituce, metody práce, komunikace, paliativní péče)
17. **Poradenské přístupy** (komunikace, diagnostika, metody práce, individuální a skupinová práce)
18. **Krizová intervence**
19. **Komunitní sociální práce**
20. **Hlavní zásady případové práce** (historie, současnost)
21. **Sociálně pedagogická práce se skupinou**
22. **Dialog jako pedagogická metoda, jeho podstata, zásady, maieutická metoda Sokratova, klady a zápory dialogu**
23. **Sociálně pedagogická práce s menšinami** (kulturní identita, enkulturace, akulturace, inkulturace, extrémistická hnutí)
24. **Základní struktura speciální pedagogiky** (typy vývojových poruch, diagnostika, prognostika)
25. **Poruchy chování u dětí a mládeže. Formy prevence. Instituce**
26. **Základní okruhy obecné psychopatologie** (přehled poruch psychických funkcí)
27. **Kriminalita jako nejzávažnější forma sociální patologie** (druhy, systémy prevence, instituce penologie)
28. **Sociální patologie vyplývající z poruch životního stylu a projevující se poruchami vztahů v sociálních skupinách** (deskripce forem sociální patologie)
29. **Sociální práce se seniory:**

Zásady signalizace a hodnocení potřeb, kritické body, rizika sociální intervence, komunitní sociální práce – principy, typy péče; význam a způsob komunikace (vybrané metody – validace, preterapie, práce se vzpomínkami)

Specifika nemocnosti ve stáří – rizikový senior – hledisko sociální a zdravotní maladaptace na stáří, geriatrické sociální syndromy, perimortální syndromy
30. **Sociální zrání, sociabilita a socializace**
31. **Životní styl a jeho digitalizace**
32. **Životní fáze a generace** (mládež, senioři)
33. **Hodnotové orientace a jejich výzkum**

34. Normalita, deviace, patologie – vznik, proměny, funkce, dynamika a rozložení ve společnosti

Literatura:

PEDAGOGIKA A SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA:

Aktuální vyhlášky MŠMT ČR.

GRECMANOVÁ, H., HOLOUŠOVÁ, D., URBANOVSKÁ, E. *Obecná pedagogika. II.* Olomouc, 2002.

GRECMANOVÁ, H., HOLOUŠOVÁ, D., URBANOVSKÁ, E. *Obecná pedagogika.* Olomouc, 1999.

JESENSKÝ, J. *Prostor pro integraci.* Praha, 1993.

JŮVA, V. sen., JŮVA, V. jun. *Úvod do pedagogiky.* Brno, 1997.

KLAPILOVÁ, S. *Kapitoly ze sociální pedagogiky.* Olomouc, 2001.

KOLESÁROVÁ, K. *Životní styl v informační společnosti.* Praha.

KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky.* Praha, 2008.

KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky.* Praha, 2008.

KRAUS, B., Poláčková, V. *Člověk, prostředí, výchova.* Brno, 2001.

MONATOVÁ, L. *Pedagogika speciální.* Brno, 1995.

MONATOVÁ, L. *Pojetí speciální pedagogiky z vývojového hlediska.* Brno, 1998.

NĚMEC, J. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času.* Brno, 2002.

PAŘÍZEK, V. *Obecná pedagogika.* Praha, 1992.

PIPEKOVÁ, J. *Kapitoly ze speciální pedagogiky.* Brno, 1998.

PRŮCHA, J. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání.* Praha, 2005.

PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika.* Praha, 1997.

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník.* Praha, 1995.

SAK, P. *Člověk a vzdělání v informační společnosti.* Praha, 2007.

SAK, P. *Proměny české mládeže.* Praha, 2000.

SAK, P., KOLESÁROVÁ, K. *Sociologie stáří a seniorů.* Praha, 2012.

SAK, P., SAKOVÁ, K. *Mládež na křižovatce.* Praha, 2004.

SEMRÁD, J., JURÁČKOVÁ, I., ŠÍMA, V. *Průvodce sociální pedagogikou v kontextu pedagogických věd.* Hradec Králové, 2007.

Slovník speciální pedagogiky. Praha, 2007.

Speciální pedagogika.

ŠTVERÁK, V. *Dějiny pedagogiky I.* Praha, 1991.

ŠTVERÁK, V. *Dějiny pedagogiky II.* Praha, 1992.

VÁGNEROVÁ, M. *Psychologie handicapu.* Praha, 2000.

VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese.* Praha, 2005.

VÁGNEROVÁ, M. *Variabilita a patologie psychického vývoje.* Praha, 1993.

VÁŇOVÁ, M. *Srovnávací pedagogika.* Praha, 2009.

VÍTKOVÁ, M. *Integrativní speciální pedagogika.* Brno, 1998.

VORLÍČEK, Ch. *Úvod do pedagogiky.* Praha, 1994.

Vyhláška MŠMT ČR č. 72/2005 Sb. a č. 227/2007 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

SOCIÁLNÍ PATOLOGIE:

MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence.* Praha, 1998.

NOVOTNÝ, O. *Základy kriminologie.* Praha, 1993.

KUCHTA. *Kriminologie I. a II.* Brno, 1993.

SCHENOST, M. *Prostituce jako jedna z možných aktivit organizovaného zločinu.* Praha, 1995.

VANÍČKOVÁ, E. *Násilí v rodině, syndrom zneužívaného a zanedbávaného dítěte.* Praha, 1995.

HUBEROVÁ, B. *Psychický teror na pracovišti (mobbing).* Martin, 1995.

HRADEČTÍ, V. a I. *Bezdomovství. Extrémní vyloučení.* Praha, 1996.

SOCHŮREK, J. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie I. a II.* Liberec, 2001.

BERNARD, J. *Mediace v rámci výkonu trestu odnětí svobody.* České vězeňství č. 1/2005.

SYNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJÍČEK, Z. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě.* Praha, 1995.

ŘÍČAN, P. *Agresivita a šikana mezi dětmi.* Praha, 1995.

VÁGNEROVÁ, M. *Psychologická problematika sociální patologie.* In *Psychopatologie pro pomáhající profese.* Praha, 2008.

MÜHLPACHR, P. *Sociální patologie.* Brno, 2001.

ONDREJKOVIČ, P. *Sociálna patológia.* Bratislava, 2000.

FIŠER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie.* Praha, 2009.

POKORNÝ, V. *Prevence sociálně patologických jevů*. Brno, 2003.

METODY SOCIÁLNÍ PRÁCE:

BERAN, J. *Psychoterapeutický přístup v klinické praxi*. Praha, 1992.

HOLÁ, L. *Mediace. Způsob řešení mezilidských konfliktů*. Praha, 2003.

CHARVÁTOVÁ, D. *Metody sociální práce*. Praha, 1990.

KRAKEŠOVÁ, M. *Výchovná sociální terapie, I. a II. díl*. Praha, 1973.

Kvalita v občanském poradenství. Praha, 2006.

MATOUŠEK, O. *Metody a řízení sociální práce*. Praha, 2003.

MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. Praha, 2003.

MATOUŠEK, O. *Sociální práce v praxi*. Praha, 2005.

MATOUŠEK, O. *Sociální služby*. Praha, 2007.

MATOUŠEK, O. *Základy sociální práce*. Praha.

NAVRÁTIL, P. *Teorie a metody sociální práce*. Brno, 2001.

NOVOTNÁ, V., SCHIMMERLINGOVÁ, V. *Sociální práce, její vývoj a metodické postupy*. Praha, 1991.

PICHAUD, C., THAREAUOVÁ, I. *Soužití se staršími lidmi*. Praha: Portál, 1998.

ŘEZNÍČEK, I. *Metody sociální práce*. Praha, 1994.

Sociální práce.

METODY SOCIÁLNĚ PEDAGOGICKÉ PRÁCE:

CANGELOVÁ, S. J. *Strategie řízení třídy*. Praha, 1994.

HOLÁ, L. *Mediace. Způsob řešení mezilidských konfliktů*. Praha, 2003.

KLÍMA, P., KLÍMA, J. *Základy etopedie*. Praha, 1978.

KOLÁŘ, M. Komunitní péče MO od. PPP NVP pro děti s projevy maladaptace. *Informace o pražském poradenství*, 1989, č. 38.

KOLÁŘ, M. Využití skupinové a rodinné terapie u dětí s dobrovolným diagnostickým pobytem v DDÚ. *Bulletin NS DD v ČSSR*, č. 43, 1982.

KOLÁŘ, M. Zkušenosti se zaváděním komunitního systému v ústavní výchově dětí. *Psychológia a patopsychológia dieťaťa*, 1988, č. 2, s. 145-157.

KOPŘIVA, K. *Lidský vztah jako součást profese*. Praha, 1997.

SITNÁ, D. *Metody aktivního vyučování*. Praha, 2009.

SPOUSTA, V. *Speciálně pedagogická diagnostika etopedická*. Praha: 1990.

SYNOVSKÝ, I. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha, 1995.

ZÁKLADY PRÁVA:

JANOŠKOVÁ, K. *Metodické a koordinační dovednosti v sociálních službách*. Ostrava, 2007.

Občanský zákoník v platném znění.

SPIRIT, M. *Pracovní právo a právo sociálního zabezpečení*. Praha, 2009.

SPIRIT, M. *Základy práva pro neprávnický*. Praha, 2008.

SPIRIT, M. *Základy práva*. Praha, 2010.

Trestní zákoník v platném znění.

Zákoník práce v platném znění a zákon o zaměstnanosti v platném znění.

SOCIÁLNÍ POLITIKA I., II.:

ARNOLDOVÁ, A. *Vybrané kapitoly ze sociálního zabezpečení I., II.* Praha, 2000, 2001.

BUCHTOVÁ. *Nezaměstnanost*. Praha, 2002.

KELLER, J. *Soumrak sociálního státu*. Praha, 2005.

KOTOUZ, J. *Sociální politika v evropských zemích*. Praha, 1995.

KREBS, V. *Sociální politika*. Praha, 2002.

MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha, 1998.

POTŮČEK, M. *Křížovatky české sociální reformy*. Praha, 1999.

POTŮČEK, M. *Sociální politika v Čechách a na Slovensku po roce 1999*. Praha, 1998.

POTŮČEK, M. *Sociální politika*. Praha, 1995.

Sociální práce.

SPIRIT, M. *Úvod do hospodářské a sociální politiky pro VOŠ*. Praha, 1995.

TOMEŠ, I. *Sociální politika. Teorie a mezinárodní zkušenost*. Praha, 1998.

TOMEŠ, I. *Sociální správa*. Praha, 2002.

VEČEŘA, M. *Sociální stát. Východiska a přístupy*. Praha, 2001.

SOCIÁLNÍ GERONTOLOGIE:

KALVACH, Z. *Geriatrické syndromy. Geriatrický pacient*. Praha, 2008.

KLEVETOVÁ, D., DLABAČOVÁ, I. *Motivační prvky při práci se seniory*. Praha, 2008.

MATOUŠEK, O. *Sociální práce v praxi. Sociální práce se starými lidmi. Sociální práce s lidmi umírajícími v hospici*. Praha, 2005, s. 164-210.

PACOVSKÝ, V., *Geriatric. Geriatrická diagnostika*. Praha, 1994.

VENGLÁŘOVÁ, M. *Problematické situace v péči o seniory*. Praha, 2007.

V Praze dne 27. 9. 2018